

Rødt

RØDT FRAM

**RØDTS BUDSJETTFORSLAG
I TRONDHEIM 2021**

Rødt

INNHold

Side 5: Rødt fram - Rødts budsjettforslag i Trondheim 2021

Side 6: Overskudd og gjeld

Side 7: Avdrag på lån / Ekstra disponible midler

Side 8: Fond, kapital og handlingsregler

Side 9: Disposisjonsfondet / Kraftfondet

Side 10: Renteprognozen / Eiendomsskatt

Side 11: Sjukefravær

Side 12: Drift / Barnehage

Side 13-14: Skole

Side 15: Barne- og familietjenesten

Side 16: Kvalifisering og velferd

Side 17: Psykisk helse og rus

Side 18: Bo- og aktivitetstilbud

Side 19: Helse- og omsorgstjenester

Side 20-21: Kunst og kultur

Side 22: Kirke og gravlunder / Idrett og friluftsliv

Side 23: Miljø- og landbrukstjenester / Plan- og bygningstjenester

Side 24: Tekniske tjenester

Side 25: Eiendomstjenester / Utvikling og støttetjenester / Rødts endring i driftsbudsjettet

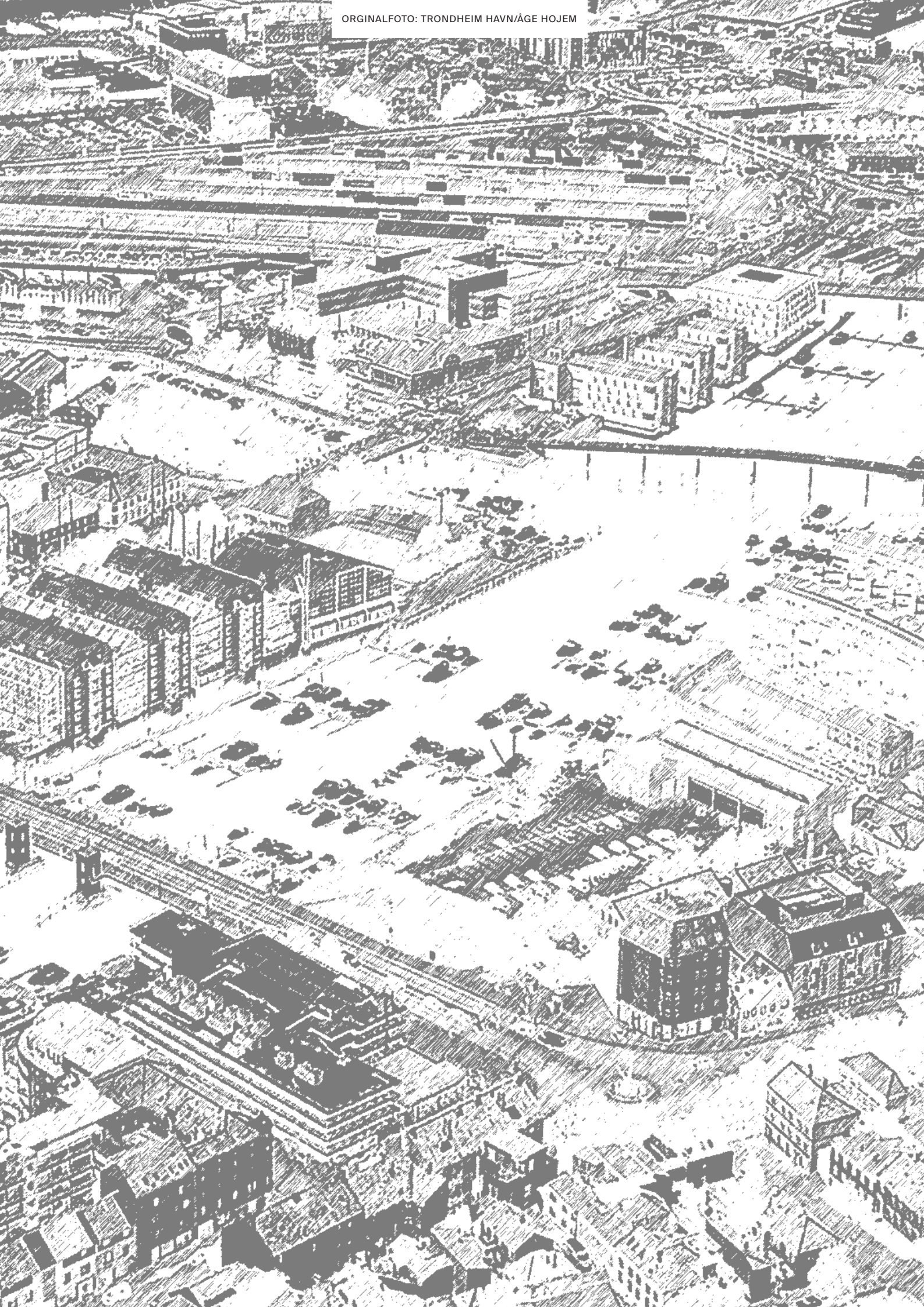
Side 26: Kutt i politikerlønninger / Rødts endring i driftsbudsjettet

Side 27: Investeringer / Sosial boligbygging

Side 28: Investeringstabell

Side 29: Virkninger av Rødts budsjett

Rødt fram

Rødts budsjettforslag i Trondheim 2021

Rødt legger fram en atskillig romsligere handlings- og økonomiplan enn kommunedirektøren legger opp til i sitt forslag til handlings- og økonomiplan for Trondheim kommune. Kommunedirektørens budsjettforslag er uforsvarlig stramt på flere områder, uten at dette framstår som nødvendig for å lage et ansvarlig budsjett i balanse. Derimot mener vi flere av kommunedirektørens disposisjoner er uansvarlige, både med tanke på økonomi, og kvaliteten på kommunens tjenestetilbud. De er også ulovlige med tanke på at verken bemanningsnormene i skole, barnehage eller barnevern foreslås oppfylt.

Å la være å innføre bemanningsnormer er heller ikke optimalt for tjenestetilbudet, for å si det forsiktig. Rødt mener disse normene vil være ei nødvendig styrking av tjenestene. Bemanninga generelt i helse- og oppvekst har lenge vært nær grensa til det uforsvarlige, noe som har resultert i misnøye blant ansatte og tillitsvalgte, høyt sjukefravær og flere uheldige medieoppslag om utilstrekkelig tjenestetilbud. I tillegg finner vi det ganske spesielt at kommunedirektøren velger å se bort fra kommunens forpliktelser gjennom tariffavtale, og arbeidsmiljølovens § 14-4 ved å unnlate å gjennomføre flere bystyrevedtak om å lyse ut heltidsstillinger og tilby ufrivillig deltidsansatte høyere stillingsandel.

Overskudd og gjeld

Den økonomiske situasjonen er spesiell på grunn av koronapandemien. Renta er lav, og lite tyder på betydelig oppgang med det første. I en sånn situasjon synes Rødt det er uforsvarlig fra et økonomisk perspektiv å bedrive ekstraordinær nedbetaling av kommunens gjeld, slik kommundirektøren foreslår. Så lenge avkastninga på kommunens store fond er betydelig større enn renteutgiftene på gjelda gir det liten økonomisk mening å betale ekstraordinære avdrag samtidig som det kuttes i tjenestetilbudet. Rødt mener nedgangstider skal møtes med motkonjunkturpolitikk, ikke nedskjæringer.

Når kommundirektøren foreslår å bruke mellom 370 og 530 millioner kroner i året på ekstraordinære avdrag i kommende fireårsperiode er det en uheldig økonomisk disposisjon.

Kommunedirektøren viser til de bystyrevedtatte økonomiske handlingsreglene, og sier de representerer et dilemma med tanke på investerings- og driftsbehov. Det er vi enig i. Rødt mener disse reglene må mykes opp, da de utgjør ei tvangstrøye som reduserer det politiske handlingsrommet og hindrer en rasjonell økonomisk politikk. Vi vil derfor bruke mindre enn 8 % av driftsinntektene (slik den ene handlingsregelen krever) på å betale renter og avdrag, og vi åpner for å bruke forutsigbare kapitalinntekter fra fond, til drift av kommunens tjenester.

Når de økonomiske handlingsreglene hindrer rasjonelle disposisjoner, og brukes til å kamuflere inntekt, virker de mot sin hensikt. Det er ikke ansvarlig å kaste bort penger. Den bykassesefinansierte gjelda er riktignok på 11,3 milliarder, men vi må ikke glemme at kommunen har et kraftfond verdt 7,1 milliarder samt et disposisjonsfond på 921 millioner kroner. Det er derfor på sin plass å påpeke at kommunens nettogjeld utgjør under 20 000 kr per innbygger. Rødt mener derfor det er feilaktig og villedende å framstille Trondheim som en tungt gjeldsbelasta kommune:

Kommunedirektørens forslag (løpende kroner)	2020	2021	2022	2023	2024
Bykassesefinansiert gjeld (mill.)	11276	11727	12407	12038	11875
Kraftfond (mill.)	7100	7242	7387	7535	7685
Disposisjonsfond (mill.)	921	727	786	846	901
Nettogjeld (mill.)	3255	3758	4234	3657	3289
Innbyggertall (tusen)	207	209	211	213	215
Gjeld per innbygger (kr)	15725	17981	20067	17171	15296

Vi finner det også lite hensiktsmessig at kommunedirektøren fortsetter den uheldige praksisen med et flatt ostehøvelkutt på 0,3 % på driftsbudsjettet. Vi kan ikke se at dette er godt nok faglig begrunna, og sett i lys av den pågående pandemien kan vi ikke forstå hvordan drifta i perioden vi nå står foran automatisk skal bli mer effektiv uten at det går ut over arbeidsmiljøet og kvaliteten på tjenestene.

Avdrag på lån

Kommunedirektørens forslag:

	2021	2022	2023	2024
Ekstraordinære avdrag	369	398	429	492

Rødt mener det er fornuftig både på kort og lang sikt å avstå fra å betale inn ekstraordinære låneavdrag i kommende fireårsperiode. Lite tyder på snarlig rentøkning, og så lenge kommunen har betydelige fondsmidler med større avkastning enn lånerenta, er det mer fornuftig å benytte disse pengene til driftsformål. Dette er forøvrig helt i tråd med det som var kommunens praksis fram til 2017.

Ekstra disponible midler

	2021	2022	2023	2024
Ekstraordinære avdrag	369	398	429	492
Kraftfond til investering	67	70	68	69
Fra disposisjonsfond	100	100	100	100
Eiendomsskatt bolig	140	140	140	140
Eiendomsskatt næring	36	36	36	36
Disponibelt men fortsatt budsjett i balanse	712	744	753	837

Rødt vil ikke bruke alle disse disponible midlene. Sjøl om alle midlene hadde vært brukt ville budsjettet vært i balanse og Trondheim ville slett ikke havnet på Robeklisten slik det hevdes. Det er faktisk slik at en ikke skal mange år tilbake før det var slik de rødgrønne budsjetterte.

Fond, kapital og handlingsregler

Kommunedirektøren viser i sitt forslag til følgende økonomiske handlingsregler:

- Målsetting for netto driftsresultat:
Korrigert netto driftsresultat på 2,0-2,5 prosent av driftsinntektene
- Målsetting for gjeldsgrad:
Bykassefinansierte lån skal utgjøre inntil 70 prosent av driftsinntektene
- Handlingsregel for kapitalutgifter:
Renter og avdrag skal utgjøre åtte prosent av frie disponible inntekter
- Målsetting for størrelsen på disposisjonsfondet:
Fondet skal utgjøre fem prosent av driftsinntektene

I kommunedirektørens forslag til handlings- og økonomiplan 2021-2024 ligger det til grunn at disposisjonsfondet reduseres til 3,8 % av driftsinntektene i 2021, og 4,1 % i gjennomsnitt for hele perioden. Denne handlingsregelen blir altså brutt. Kommunedirektørens målsetting for netto driftsresultat blir heller ikke oppfylt. Det legges opp til at gjennomsnittlig forventet netto driftsresultat i perioden blir omkring 1 %. Det argumenteres for å kompensere for dette gjennom å trappe opp kapitalkostnadene ved å øke avdragsbetalingene på lån.

Kommunedirektørens budsjettforslag legger opp til følgende utvikling i kapitalutgiftene:

	2021	2022	2023	2024
Kapitalutgiftene i %	7,5	7,7	7,9	8

Dette medfører at kommunen i løpet av fireårsperioden betaler i underkant av 1,7 milliarder kroner i avdrag utover normale avdrag på investeringslån med standard nedbetalingstid. Dette er, i tillegg til å være økonomisk ulønnsomt pga rentenivået, også uansvarlig når det er store behov for økt bemanning innen helse, oppvekst og utdanning.

Rødt mener derfor det eneste riktige er å redusere rente- og avdragsutgiftene til mellom fem og seks prosent av de frie disponible inntektene.

Disposisjonsfondet

Kommunedirektørens forslag:

Kapitalutgiftene i %	2020	2021	2022	2023	2024
Utgående balanse	921	727	786	846	901

Den ekstraordinære situasjonen som har oppstått som følge av koronapandemien har fått kommunedirektøren til å legge opp til at en del av de 921 millionene i disposisjonsfondet skal brukes. Det er Rødt enig i, men vi vil understreke at disse midlene skal brukes på drift, og ikke gå til underfinansierte investeringer.

I 2020, på tross av pandemien, ligger det an til at disposisjonsfondet faktisk øker i størrelse, og kommunedirektøren vil bruke under 200 millioner av fondet i 2021, med ei oppbygging av fondet i resten av perioden. Rødt er enig i at kommunen bør ha et disposisjonsfond som en krisereserve, men mener dette fondet ikke trenger å være større enn 500 millioner kroner. Det betyr at det er mulig å bruke 100 millioner årlig i de fire år det budsjetteres for.

Kraftfondet

Utbytte og lånerenter fra Trondheim Energiverk (TEV) var tidligere viktig for finansiering av drift av Trondheim kommune. TEV var kommunens arvesølv og seddelpresse. Etter at TEV ble solgt i 2002 ble netto avkastning av kraftfondet like viktig for å sikre velferden for Trondheims innbyggere. Hvert eneste år bidro kraftfondet med om lag 140 millioner til drift. Så vedtok bystyret at overskuddet ikke lenger skulle gå til drift, men til investering, med full virkning fra 2019. Det er faktisk helt normalt at netto avkastning benyttes til drift. Også Statens pensjonsfond bruker avkastning til drift. Vi er ikke kjent med at noen annen kommune har innført en tilsvarende handlingsregel for bruk av fondsavkastning.

Kraftfondet	2021	2022	2023	2024
Netto avkastning fra investering til drift	67	70	68	69

Renteprognosen

Trondheim kommune har en stor andel gunstige, langsiktige lån med høy forutsigbarhet i Kommunalbanken (KBN). Sammenholdt med utviklingen i referanserenten NIBOR, tilsier det etter vårt skjønn bedre betingelser enn det som skisseres i kommunedirektørens rentebudsjettering, med mindre finansutgifter enn forutsatt. Rødt mener også det budsjetterte rentepåslaget på 0,25 % er i overkant defensivt. Dette er imidlertid helt i tråd med kommunedirektørens mangeårige konservative budsjettering, som bærer sterkt preg av bedriftsøkonomisk tenkning, der bunnlinja blir viktigere enn tjenestekvaliteten. I sitt innspill til årets budsjettforslag skriver Akademikerne:

Akademikerne mener at historien viser at kommunedirektøren har vært pessimistisk både på utgifter og inntekter. Dette kan være lurt bedriftsøkonomisk, men en kommune skal primært måles på kvaliteten på tjenestene, ikke på økonomisk overskudd. Dette selvpålagte, begrensede handlingsrommet fra kommunedirektøren har i mellomtiden ført til unødvendig sulteforing av enheter, lovbrudd, igangsetting av unødvendige, økonomisk motiverte organisasjonsprosesser, og begrenset reell mulighet til å oppfylle bemanningsnormer, målsetting om heltidskultur, godt partssamarbeid, kompetanseutvikling og forebygging av høy turn-over, dårlig arbeidsmiljø og høyt sykefravær.

Eiendomsskatt

Kommunedirektøren foreslår å redusere skattesatsen for næringseiendom fra fem promille til 4,15 promille. Rødt vil opprettholde dagens skattesats, og viser til bystyrevedtak av 30.9.20:

Bystyret ønsker at eiendomsskatten skal være omfordelende, og ber kommunedirektøren etterstrebe dette i framtidige økonomiplaner ved å legge både skatteprosent og bunnfradrag på et så høyt nivå som mulig.

Rødt finner det beklagelig at regjeringa har senka taket for eiendomsskatten, noe som fratrar kommunene et betydelig handlingsrom til å bruke denne skatten til omfordeling. Når omtakseringa av private eiendommer er ferdig ønsker vi at bunnfradraget heves, slik at vedtaket ovenfor kan oppfylles.

Kommunedirektøren foreslår at skattesats for boliger- og fritidseiendommer settes til 3,2 promille. Dette er en sterkere nedsettelse enn det som følger av regjeringens utilbørlige pålegg. Rødt anser dette som uforsvarlig og foreslår at satsen settes til 4 promille. Dette vil tilføre kommunen ei inntekt på 140 millioner årlig for private eiendommer, og 36 millioner for næringseiendommer.

Sjukefravær

Sjukefraværet i Trondheim kommune er notorisk høyt. Iht kommunedirektørens anslag koster et sjukefravær på 10 % nesten 800 millioner i året, hvorav kommunen må dekke drøyt halvparten. Det er bare å konstatere at de ulike tiltak som er iverksatt (nye ledernivå etc.) ikke har vært effektive nok.

Rødt foreslår å øke bemanninga i de sektorene der sjukefraværet er høyest innenfor oppvekst/ utdanning og helse/velferd. Dette vil redusere belastninga og bedre arbeidshverdagen for de ansatte, og styrke kvaliteten på tjenestene. Rødt tror også det vil føre til et bedre arbeidsmiljø. Basert på erfaringer fra andre kommuner vil dette også redusere sjukefraværet på sikt. Økt bemanning har dermed også ei inntektsside i form av mindre vikarbruk.

Drift

Barnehage

Rødt er bekymra for innsparingene på barnehageområdet. Samtidig som det snakkes om sterke barnefellesskap og tidlig innsats kuttes det bl.a. i spesialpedagogikk, plasser til de aller minste barna, vikarbruk og administrasjon. I praksis viser det seg også at bemanningsnormen bare lar seg oppfylle deler av en barnehagedag innafor gjeldende rammer. Når vi samtidig veit at sjukefraværet i denne sektoren ligger rundt 12 % er det grunn til å bekymre seg over situasjonen.

Rødt synes forsøksprosjektet med toppa bemanning er bra, men vi er bekymra for hva som skjer når prosjektida utløper. Vi mener det både er faglig nødvendig og økonomisk forsvarlig å øke bemanninga ut over dette, både i form av økt grunnbemanning og en kommunal vikarpool som kan dekke fravær for å redusere bruken av bemanningsbyrå. Den omfattende bruken av kommersielle bemanningsbyrå er en enorm utgift for kommunen, og representerer også en trussel mot det organiserte arbeidslivet - der hele faste stillinger skal være hovedregelen.

Rødt er også bekymra for at mindre kommunale barnehager risikerer nedleggelse som en følge av svingninger i barnekullene. Dette er uheldig for mangfoldet i det kommunale tilbudet, og øker på sikt andelen kommersielle barnehager på bekostning av de kommunale. Ved å reversere kommunedirektørens kutt i antall plasser håper vi å motvirke ei slik utvikling.

Reversere kutt:

	2021	2022	2023	2024
3. Flere barn får støtte innenfor de ordinære ordningene	1,5	3,8	4,0	4,0
7. Redusere antall plasser til barn uten lovfestet rett til barnehageplass	4	10	10	10
9. Økt sommerstengning fra 2 til 3 uker	5,6	5,6	9,3	9,3
15. Vedtak HØP 2020-2023 Innsparing innkjøp og innleie av arbeidskraft	0,5	4	4	4
SUM	11,6	27,2	27,3	27,3

Egne satsinger:

	2021	2022	2023	2024
Økt grunnbemanning 20 stillinger	15	15	15	15
Vikarpool (15 stillinger)	12	12	12	12
SUM	27	27	27	27

Skole

Det er mye misnøye i trondheimsskolen. Skolelederne må prioritere innenfor stadig trangere rammer. Lærerne er frustrerte over mangel på tid til å gjøre jobben sin. Mange foreldre opplever at tilbudet ikke er godt nok. Slik situasjonen er nå mener Rødt det er direkte uansvarlig å beskjære skolebudsjettet med kutt som vil gå ut over alle, men aller verst ut over elever med særskilte behov. Iht tall fra KS bruker Trondheim kommune årlig 3 658 kroner mindre per elev i grunnskolen enn gjennomsnittet av Norges 10 største byer.

Rødt mener også at lærernormen må oppfylles. Uavhengig av hva Stortinget måtte vedta er dette en norm som er faglig fundert, som gir en helt nødvendig styrking av tilbudet til kommunens aller viktigste ressurs: Barna våre. Når arbeidsoppgavene blir flere må bemanninga følge med, det har ikke vært tilfelle de siste årene. Lærernormen skal ikke settes opp mot behovet for spesialundervisning, slik kommunedirektøren antyda da budsjettforslaget ble framlagt. Trondheim kommune har både råd og plikt til å sørge for begge deler. Med dagens rammer er det ikke mulig å gi et spesialpedagogisk tilbud av god nok kvalitet.

Vi ønsker at Trondheim skal være en by med små forskjeller. Derfor foreslår vi å reversere forskjellsøkende kutt i tilbudet til flyktninger og gratis kjernetid i SFO - fordi disse tiltakene er spesielt retta mot grupper som allerede er sosioøkonomisk utsatt.

Mange snakker om "laget rundt eleven" og "tidlig innsats". Rødt vil følge opp de fine ordene med å styrke dette laget, nettopp for å gjøre det mulig med den tidlige innsatsen som trengs for å gi et godt tilbud til alle. Vi vil derfor også styrke voksentettheten og tverrfagligheten ved å ansette flere i andre yrkesgrupper i skole og SFO.

Reversere kutt:

	2021	2022	2023	2024
2. Redusert antall flyktninger	1,5	2	2	2
5. Redusert omfang av gratis kjernetid SFO	6	8	8	8
7. Fleksibel bruk av lærernormen	0	7,1	10,6	10,8
9. Bedre skolestart	-2	0	0	0
11. Innsparing innkjøp, reiser og innleie av arbeidskraft	0,9	2,6	4,2	4,2
SUM	6,4	19,7	24,8	25

Egne satsinger:

	2020	2021	2022	2023
Bemanningsøkning andre yrkesgrupper (20 årsverk)	15	15	15	15
Gjeninnføre søskenmoderasjon i SFO	10	10	10	10
Styrking av spesialundervisninga	21	21	21	21
SUM	46	46	46	46

Barne- og familietjenesten

Knapt noe sted er det viktigere med tidlig innsats og forebygging enn i barne- og familietjenestene. Når kommunedirektøren foreslår å kutte bl.a. i forebyggende familietiltak, i helse- og habiliteringsteamene samt i administrasjonen - i tillegg til å la være å innføre bemanningsnorm i barnevernet - går alarmen både hos pårørende, ansatte og tillitsvalgte. For et kortsiktig kutt i denne sektoren betyr ikke bare en dårligere sosialpolitikk; det betyr gjerne også at utgiftene kommer tilbake med forsterkninger om noen år - i form av problemer knytta til utenforskap, fysisk og psykisk uhelse, og rusproblematikk.

BFT-sektoren er i dag prega av ufullførte prosjekt, lange ventelister og generell underbemanning.

Rødt vil derfor ikke bare reversere kommunedirektørens usosiale kutt, men også styrke sektoren så det monner. Vi foreslår derfor en real bemanningsøkning i både barnevernet og PPT. Vi vil bygge et bedre og større lag rundt de av barna våre som har bruk for sosialfaglig og spesialpedagogisk hjelp.

Reversere kutt:

	2021	2022	2023	2024
9. Færre ene- og krisetiltak på helse- og habiliteringstjenester	0	6	12	14
13. Innsparing innkjøp og innleie av arbeidskraft, jf. HØP 2020-2023	0,4	1	1,6	1,6
14. Reduserte driftsutgifter, mindre reiser	2	2	2	2
15. Strukturelle endringer	4	9	10	8
16. Redusere administrasjonsressurs, jf. HØP 2020-2023	2	2	2	2
SUM	8,4	20	27,6	27,6

Egne satsinger:

	2021	2022	2023	2024
Styrking av barnevernet	20	20	20	20
Stillinger PPT (12 stk.)	9	9	9	9

Kvalifisering og velferd

Kommunedirektøren foreslår et kutt på 10,4 millioner til Trondheim Voksenopplæringscenter (TROVO) for 2021, økende til over det dobbelte for hvert år i resten av budsjettperioden. Disse kuttene er betydelig større enn nedgangen i antall flyktninger skulle tilsi, og vil føre til en betydelig svekkelse av tilbudet til allerede sårbare grupper.

Rødt foreslår derfor å halvere dette kuttet - for å sikre et adekvat tilbud både på barne- og ungdomsskolenivå, på logopedisk senter og til spesialpedagogikk. Dette vil også forebygge de negative konsekvensene for inkluderingsarbeidet som de foreslåtte kuttene vil kunne føre til.

Reversere kutt:

	2020	2021	2022	2023
6. Redusert kapasitet grunnskole for voksne/TROVO	5	10	10	10
10. Flere sosialhjelpsmottakere blir kvalifisert til arbeid	3,3	4,2	4,6	4,6
SUM	8,3	14,2	14,6	14,6

Egne satsinger:

	2021	2022	2023	2024
4 nye årsverk i NAV	3	3	3	3

Psykisk helse og rus

Rødt mener det er usosialt å kutte i rusomsorgen, og vil reversere kommunedirektørens kuttforslag. Spesielt viktig mener vi det er å opprettholde det overdoseforebyggende og livreddende lavterskeltilbudet Utsikten på Leinstrand. Vi tror ikke det er mulig å gi disse brukerne et tilsvarende tilbud der de bor. Mange av dem har ikke et trygt bomiljø.

Vi finner også rom til å styrke helse- og overdoseteamet og Dagsverket.

Reversere kutt:

	2021	2022	2023	2024
4. Stiftelsen ATV erstatter kommunalt tilbud	1,3	1,3	1,3	1,3
9. Utsikten	3,1	4,1	4,1	4,1
13. Innsparing innkjøp og innleie av arbeidskraft jf. HØP 2020-2023	0,3	0,5	0,8	0,8
14. Redusere stillinger/tilbud	0	4,1	2,3	2,3
SUM	4,7	10	8,5	8,5

Egne satsinger:

	2021	2022	2023	2024
Styrking av helse- og overdoseteamet	2	2	2	2
Økt støtte til Dagsverket	1	1	1	1
SUM	3	3	3	3

Bo- og aktivitetstilbud

Dette tjenesteområdet har vært underfinansiert i ei årrekke. Rødt ønsker å sikre utviklingshemmede og andre brukere av disse tjenestene et meningsfullt og verdig tilbud med nødvendig bistand tilpassa den enkelte bruker. Vi unner også de ansatte å få gå på jobb og vite at tjenestetilbudene blir godt ivaretatt på egne premisser, med rom for individuelle aktiviteter. Da holder det ikke å være sist i ASSS-klassen når det gjelder budsjettering.

Underbudsjetteringa førte til krisebevilgninger etter en urovekkende ROS-analyse i 2019. For å forbedre tjenestetilbudet og forebygge at slike kriser oppstår vil Rødt styrke bo- og aktivitetstilbudet betydelig.

Reversere kutt:

	2021	2022	2023	2024
3. Bolig som passer bedre med behovet	3,3	5	5	5
9. Finansiering av økte VTA-plasser av aktivitetsposten	2	2	2	2
12. Utvikle personalplanleggingen	3	3,5	3,5	3,5
13. Tilpasse felles tilbud til ekstra ressurskrevende brukere	5	5	5	5
14. Innsparing innkjøp og innleie av arbeidskraft jf. HØP 2020-2023	0,2	0,6	1	1
15. Ta i bruk ny teknologi i tjenestene	1,5	2	2	2
16. Gevinstrealisering kommunesammenslåing	1,2	2,5	2,5	2,5
SUM	16,2	20,6	21	21

Egne satsinger:

	2021	2022	2023	2024
Generell nødvendig styrking av BOA	75	75	75	75

Helse- og omsorgstjenester

Rødt mener kommunen må følge den vedtatte eldreplanen, noe kommunedirektøren ikke legger opp til. I stedet for å la oss begrense av sjølpålagte økonomiske handlingsregler ønsker Rødt at innbyggernes behov og de ansattes arbeidsmiljø skal være avgjørende for hvordan vi driver helse- og omsorgstjenestene.

Rødt vil finansiere vedtaket i bystyresak 60/20 Kvalitetsmelding for eldreomsorgen som sier at kommunen skal øke andelen heltidsansatte ved å fortsatt kun lyse ut hele stillinger samt redusere ufrivillig deltid blant faste ansatte gjennom å tilby deltidsansatte den stillingen de faktisk har jobbet de siste 12 månedene, jf arbeidsmiljølovens §14-4a. Vi finner det grovt uforsvarlig at kommunedirektøren ikke har funnet midler til å gjennomføre dette tiltaket.

Kommunedirektøren har anslått at det koster 55 millioner å oppfylle heltidskommunen, og kutter i den vedtatte eldreplanen med 5 millioner i 2021, deretter økende med 20 millioner hvert år. Rødt ønsker å oppfylle disse forpliktelsene.

Heldøgns omsorg er ikke ei fullverdig erstatning for sjukeheimplasser, spesielt ikke for svært sjuke og demente pasienter. Rødt ser derfor behovet for å bygge et nytt helse- og velferdssenter i perioden for å holde tritt med det forventede behovet.

Trondheim kommune ligger langt nede på ASSS-statistikken når det gjelder hjemmetjenestene. Rødt mener at så lenge mange eldre bor hjemme etter både egne og kommunens ønsker, må de følges opp med gode tjenester - inkludert dagtilbud og sosiale møteplasser. Dette er viktige tiltak for å forebygge og bekjempe ensomhet.

Verbalforslag:

Det bør bygges flere sjukehjemsplasser i årene som kommer. Trondheim kommune skal ta initiativ til å utrede en modell for mest mulig hensiktsmessig utforming av helse- og velferdssenter - gjerne i samarbeid med NTNU.

Kommunen skal utrede hvordan det skal skaffes et tilstrekkelig antall palliative behandlingssenter, for eksempel ved en lindrende behandlingssenter.

Reversere kutt:

	2021	2022	2023	2024
31. Innsparing innkjøp og innleie av arbeidskraft	2,7	4,9	7,2	7,2
SUM	2,7	4,9	7,2	7,2

Egne satsinger:

	2021	2022	2023	2024
Styrka hjemmetjeneste	10	10	10	10
Ekstra til Trondheim Døveforening	0,4	0,4	0,4	0,4
Oppfylle eldreplanen og heltidskommunen	20	45	65	85
SUM	30,4	55,4	75,4	95,4

Kunst og kultur

Rødt mener Trondheim trenger et kulturløft, ikke et kulturkutt. Et aktivt, mangfoldig og levende kulturliv krever offentlig støtte som sikrer gode rammevilkår til kunstnere og kulturaktører, slik at Trondheim kan være en levende kulturby - til glede og inspirasjon for innbyggere og besøkende.

Reversere kutt:

	2021	2022	2023	2024
5. Tilskudd til drift av aktiviteter og åpne møteplasser til ungdom	0,2	0,2	0,2	0,2
6. Utstyrspott til skolekorps	1	1	1	1
8. Utsatte planlagte nye tiltak for ungdom	0,6	0,6	0,6	0,6
9. Kulturenheten og Trondheim folkebibliotek, drift	0	0,6	0,6	0,6
10. Motvirke tilskudsreduksjon	0	0,6	0,6	0,6
11. Økt effektivisering	0	0,3	0,4	0,4
12. Innsparing reiser og innkjøp	0,2	0,3	0,4	0,4
SUM	2,2	3,6	3,8	3,8

I tillegg til å reversere kutt i kultursektoren ønsker Rødt å komme med friske midler for å styrke feltet. Trondheim kommune må anerkjenne viktigheten av å ha kunst- og kulturinstitusjoner i byen, og må sørge for at de kan drive virksomheten på en fornuftig måte og bruke tiden sin på formidling av kulturuttrykk til befolkningen. For å få til dette trenger de forutsigbare ordninger og tilstrekkelige midler fra kommunen.

2020 har vært et krevende år for mange aktører og nedstenginga og begrensninga av sosiale aktiviteter har særlig gått utover mange som driver med kunst - og kulturuttrykk. Regjeringa har i flere runder gitt krisepakker til aktørene, men dessverre ser vi at det ikke er tilstrekkelig og heller ikke treffer alle yrkesgrupper godt nok.

Rødt mener at Trondheim kommune har et ansvar for å bidra til at kunst og kulturaktører kan overleve krisen, og vil derfor sette av 7,5 millioner kroner til en tiltakspakke for kunst og kultursektoren.

Egne satsinger:

	2021	2022	2023	2024
Trondheim kunstforening	0,25	0,25	0,25	0,25
Søkbare midler til kunstnere	0,5	0,5	0,5	0,5
Støtteordning bydelsarrangement	0,5	0,5	0,5	0,5
Støtte til mindre scener	1	1	1	1
Trondheim feministhus	0,5	0,5	0,5	0,5
Utredning lokalisering av museer	3	1,5	0	0
Søkbar pott til arrangement (koronatiltak)	5	2,5	0	0
SUM	10,75	6,75	2,75	2,75

Kirke og gravlunder

Rødt reduserer tilskuddet til drift av Den norske kirke med tre millioner kroner fra 2021, samt med ytterligere en million årlig resten av perioden. Dette er knytta til en forventning om effektivisering av drifta. Blant annet gir prioritering av midler til ENØK-tiltak i kirkebyggene de siste årene potensial til reduserte energiutgifter.

Kutt:

	2021	2022	2023	2024
5. Effektivisering drift av den norske kirke	-3	-4	-5	-6
SUM	-3	-3	-5	-6

Idrett og friluftsliv

Reversere kutt:

	2021	2022	2023	2024
12. Utstyrspott idrettsanlegg	0,4	0,9	0,9	0,9
13. Ishall på Klett (planarbeid)	1,5	0	0	0
SUM	1,9	0,9	0,9	0,9

Miljø- og landbrukstjenester

Rødt mener tida er overmoden for å utrede fullskala karbonfangst og -lagring ved Statkraft Varmes forbrenningsanlegg på Tiller, som dekker omtrent 30 % av byens behov for oppvarming, og utgjør en nesten like stor del av Trondheims samlede utslipp. For å bremse, og helst stanse, den globale oppvarminga er det viktig å redusere klimagassutslippene betydelig, også ved eksisterende forbrenningsanlegg. Vi setter derfor av 20 millioner per år til dette tiltaket.

Reversere kutt:

	2021	2022	2023	2024
1. Klimamidler	0,2	0,4	0,4	0,4
2. Klimatiltak	0	0	1,7	1,7
3. Midler til miljøoppfølging	0,4	0,6	0,4	0,4
SUM	0,6	1	2,5	2,5

Egne satsinger:

	2021	2022	2023	2024
Karbonfangst	20	20	20	20

Plan- og bygningstjenester

Byutviklinga i Trondheim skal være på innbyggernes premisser, ikke utbyggernes. Når private tomteeiere og kommersielle eiendomsselskap får lov til å utarbeide detaljerte reguleringsplaner innebærer det ei bortsetting av et arbeid som er uhyre viktig for byutviklinga. For selv om lovkravene er de samme, kommunen kan stille krav om rekkefølgebestemmelser, og planene i siste instans skal godkjennes av kommunen - tror Rødt det hadde vært gunstig for den helhetlige byutviklinga og oppfyllelsen av kommunens langsiktige mål og strategier om kommunen kunne utarbeide disse planene sjøl.

Verbalforslag:

Bystyret ber kommundirektøren utrede hvilken kompetanse og oppbemanning kommunen trenger for å kunne utarbeide egne reguleringsplaner.

Tekniske tjenester

Å nedprioritere andre veier og gater til fordel for framkommeligheten for metrobussene er ikke akseptabelt for Rødt. God vinterdrift i bolig gatene er avgjørende for innbyggernes sikkerhet og framkommelighet.

Reversere kutt:

	2021	2022	2023	2024
7. Reasfaltering	10	0	0	0
9. Plan- og forvaltningsoppgaver innen grønt, veg samt grunneieroppfølging	0,6	0,6	0,6	0,6
13. Skille ut offentlig finansiert gatelys på privat grunn	0	0,5	0,6	0,6
15. Driftsnivå B-veger	0,3	0,2	0,2	0,2
18. Endret vedlikehold veg	0,8	0	0	0
19. Driftsnivå grønt	0,9	0,9	0,9	0,9
20. Gaterenhold	0	0,3	0,6	0,4
24. Effektiviseringskrav innkjøp og innleie	0,5	1,9	3,3	3,3
SUM	13,1	4,4	6,2	6,0

Egne satsinger:

	2021	2022	2023	2024
17. Brøyting bolig gater (overkompenserer kutt)	10	10	10	10

Eiendomstjenester

Ei fornuftig forvaltning av kommunens betydelige eiendomsmasse forutsetter et godt løpende vedlikehold. For å forebygge forfall og økte utgifter på lengre sikt, samt for å bedre opplevelsen for de som bruker byggene, vil Rødt styrke vedlikeholdstjenestene og vaktmesterressursene.

Reversere kutt:

	2021	2022	2023	2024
3. Vedlikehold	2,1	3,7	3,5	3,5
4. Renhold	0	2,0	3,2	3,4
5. Drift - vaktmesterressurs	2,4	3,1	3,0	3,0
6. Opprettholde administrative tjenester	0,7	1	1	1
SUM	5,2	9,8	10,7	10,9

Utvikling og støttetjenester

Reversere kutt:

	2021	2022	2023	2024
8. Opprettholde bemanning	3,9	9,2	10,1	9,5

Kutt i politikerlønninger

Rødt synes ikke vi trenger politikerlønninger rundt millionen, og mener politikerne bør leve mer som de lærer. Vi setter derfor ned kommunalrådlønna til i overkant av 600 000.

Politikerlønninger	Kutt
Ordfører	300 000
Varaordfører	300 000
Kommunalråder	2 664 441
Gruppeledere	1 965 776
Komitéledere	1 965 776
Komiténestledere	532 888
Sum	7 728 881

Rødts endring i driftsbudsjettet

2021	2022	2023	2024
337,52	425,39	455,06	467,04

Investeringer

Rødt mener det er uforsvarlig å bruke mange hundre millioner kommunale kroner på hoppanlegget i Granåsen. Dette anlegget er for en liten elite av utøvere, og det lar seg ikke forsvare å bruke så mye penger på denne gruppa - spesielt sett i lys av at det er høyst usikkert hvor mange arrangement denne bakken vil kunne huse. Hverdagsidrett og breddetiltak retta mot barn og unge er etter Rødts syn mye viktigere.

Sosial boligbygging

De mange gode intensjonene i boligpolitisk plan må følges opp med tiltak og investeringer. Rødt vil etablere et kommunalt boligselskap som har sosial boligbygging som formål, som kan kjøpe tomter, og som kan benytte mulighetene til å erverve andeler av leilighetene i nybygde borettslag.

At det står mange kommunale leiligheter tomme i Trondheim er meget uheldig. Dette skyldes ikke mangel på behov, men at kvalitet, størrelse, beliggenhet og pris ikke står i forhold til etterspørselen og tildelingskriteriene.

Dette tomgangstapet har også vært en medvirkende årsak til den store husleieøkninga i kommunale utleieboliger de siste åra, som har vært langt høyere enn konsumprisindeksen - selv om Trondheim kommune opererer med såkalt "kostnadsdekkende husleie".

Verbalforslag

Bystyret ber kommunedirektøren legge fram en sak som viser hvorfor den kommunale husleia har økt betydelig mer enn prisveksten de siste åra, og hvilke tiltak som må til for å snu denne utviklinga.

Mens befolkninga i Trondheim har økt med 30 % siden de rødgrønne fikk makta i 2005, har antall kommunale utleieboliger stått stille på i overkant av 4 100 boliger. De siste to år har det i iht budsjettforslaget faktisk blitt 250 færre. I tillegg har kommunen mista tilvisingsretten på 250 omsorgsboliger, og kommunedirektøren budsjetterer med salg av 100 omsorgsboliger i tillegg. Dette skjer samtidig som det er blitt stadig vanskeligere å komme inn på boligmarkedet.

Alle nye kommunale boliger etter budsjettforslaget planlegges finansiert ved salg. Rødt mener antallet boliger må betydelig opp for at en prisdempende og sosialt utjevne tredje boligsektor skal kunne etableres. Da er det feil å selge det vi har.

Det er også slik at kommunale leiligheter for de som har problemer med å komme inn på boligmarkedet blir subsidiert med 15% fra Husbanken. Kommunale omsorgsboliger blir subsidiert med 50%. Det er absolutt ingen grunn til at det ikke skal være mulig å bygge opp en rimelig kommunal utleiesektor sjøl om den skal være kostnadsdekkende.

Rødt vil øke antall kommunale utleieboliger med 200 årlig. Så lenge det er vedtatt kostnadsdekkende husleie vil ikke dette ha økonomiske konsekvenser verken for drift eller for bykassefinansiert gjeld

Verbalforslag:

Bystyret ber kommunedirektøren øke antallet kommunale boliger med formål å oppnå målsettingene i boligpolitisk plan. For å oppnå dette må kommunen i tillegg til bygging og kjøp, så langt praktisk mulig unnlate å selge kommunalt eide boliger.

Investeringsstabell

	2021	2022	2023	2024
Granåsen fase 2 minus hoppbakke	-185	-300	-90	0
Bygge et helse- og velferds-senter.	50	200	200	0
Ishall Klett	8,3	0	0	0
Ny skole på Tiller	20	200	200	0
Ny ungdomsskole Lilleby	20	150	150	0
Erverv av tomteareal	85	85	85	85
SUM	-1,7	335	545	85

Virkninger av Rødts budsjett

	2021	2022	2023	2024
Rødts endring i driftsbudsjett	337,52	425,39	455,06	467,04
Rødts endring i investeringsbudsjett	-1,70	335,00	545,0	85,0
Årlig økning i lån	335,87	652,04	1167,71	1206,58
Økte avdrag	10,83	21,00	37,65	38,90
Akkumulert økning i lån	333,27	646,94	1090,71	1196,58
Økte renter (økt driftsbudsjett)	3,33	6,47	10,91	11,97
Økte renter og avdrag (driftsbudsjett)	14,17	27,47	48,56	50,87

NOTE:

Slik er kommunens gjeld ved årsskiftet sammensatt:

31.12.2020

Lån til investeringsformål	17292
Lån med rentekompensasjon	-1001
Lån til VARFS	-3958
Lån finansiert med husleie	-1056
Bykassegjeld	11276

NOTE: Bykassefinansiert gjeld: Trondheim Kommune har lån der kommunen bare er en mellommann. Et eksempel er startlån, der det er låntaker som betaler rente og avdrag. VARFS er lån til vann avløp renovasjon og feiing; renter og avdrag betales direkte av husholdningene i form av kommunale avgifter. Utleie av kommunale boliger er kostnadsdekkende; der betaler leietakerne renter og avdrag. Da står vi igjen med den gjelda som betales direkte av kommunen. Det er denne gjelda som betyr noe for kommunens gjeldssituasjon og økonomi.

